

7. Левковская К. А. Именное словообразование в современной немецкой общественно-политической терминологии / К. А. Левковская. – М. : АН СССР, 1970. – 163 с.
8. Михайлова Т. В. Семантичні відношення в українській науково-технічній термінології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т. В. Михайлова. – Х., 2002. – 20 с.
9. Пристайко Т. С. Лексико-номинативная организация специального текста: монография / Т. С. Пристайко. – Дніпропетровськ : УкО ІМА-прес, 1996. – 200 с.
10. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – М. : Астрель, 2001. – 624 с.
11. Сложеникина Ю. В. Терминологическая лексика в общезыковой системе / Ю. В. Сложеникина. – Самара : Изд-во СамГУ, 2003. – 160 с.
12. Суперанская А. В. Общая терминология. Вопросы теории / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. – М. : Наука, 1989. – 246 с.
13. Толикина Е. Н. Некоторые лингвистические проблемы изучения термина / Е. Н. Толикина // Лингвистические проблемы научно-технической терминологии. – М. : Наука, 1970. – С. 53–67.
14. Шелов С. Д. Терминология, профессиональная лексика и профессионализмы / С. Д. Шелов // Вопросы языкознания. – 1984. – № 5. – С. 76–87.

УДК 811.111:81:39:81'374.3

І. М. Матіяш,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

ДИНАМІКА СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ЛЕКСЕМИ *FATHER* В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ БРИТАНСЬКОЇ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

*У статті здійснюється спроба моделювання британської мовної картини світу XVIII – XXI ст. через призму еволюції семантичної структури слова. У розвідці використовуються доробки у галузі лінгвокультурології та етнолінгвістики. Розглядається трансформація мовної картини світу в контексті аналізу модифікації семантичної структури лексеми *father* на британському лексикографічному матеріалі останніх чотирьох століть.*

Ключові слова: лінгвокультурологія, мовна картина світу, семантична структура слова, лексема, семема, сема.

*В статті осуцествляється попытка моделювання британської мовної картини світу XVIII – XXI століть через призму еволюції семантичної структури слова. В роботі використані наробки в області лінгвокультурології та етнолінгвістики. Розглядається трансформація мовної картини світу в контексті аналізу модифікації семантичної структури лексеми *father* на британському лексикографічному матеріалі останніх чотирьох століть.*

Ключевые слова: лингвокультурология, языковая картина мира, семантическая структура слова, лексема, семема, сема.

*The article presents the attempt to model the British linguistic world image of the 18th – 21st centuries applying ethnolinguistic and linguistic-cultural surveys. The paper considers the transformation of the world in the context of the analysis of the semantic structure modification of the lexeme *father* using the lexicographical sources of Britain during the last four centuries. The definitions of the lexeme under study are schematically given in the chart in the original language. Using the systemic lexicographical analysis of the linguistic view of the world the attempt is made to connect national cultural features of the English language with social ethnic peculiarities of the native speakers. The point of view at the lexicographical products as the treasury of cultural and historical memory of the nation is given. The semantic structure of the word is considered through the tight connection with the hierarchy of ideas in the mental world model. The modifications of the lexeme structural components, the loss of the existing and the acquirement of new meanings and their shades are bound with both the language development and with the extralinguistic factors such as the development of the community, social, political and historical events.*

Keywords: linguistic culturology, ethnolinguistic, linguistic world image, semantic structure of the world, definition, lexical meaning, lexeme, sememe, seme.

Впродовж останніх десятиліть лінгвістів особливо цікавлять питання ролі мови у пізнанні світу, взаємозв'язку мови і культури, мови і мислення, природи мовної картини світу тощо. Науковими розвідками пропонується немало варіантів вирішення проблем у зазначених площинах, але загальноновизнаної теорії поки що не існує. Слід вказати, що у зв'язку з цим з'явилися нові скерування лінгвістики, які репрезентують новітні дослідження у галузі етнокультурних складових мови, мовної особистості, мовних стереотипів, ведуться дискусії щодо розмежування мовної та концептуальної картин світу та багато ін. В запропонованій статті здійснюється спроба відстежити розвиток британської мовної картини світу, опираючись на структурно-семантичні зміни лексеми *father*.

Витоки розробок відношення мови-мислення і мови-культури сягають Й. Гердера та В. фон Гумбольдта. У «Трактаті про походження мови» (1770) Гердер пов'язав чотири фундаментальні феномени людства – мову, культуру, суспільство і національний дух. Мова за своїм походженням зв'язана із культурою і вдосконалюється разом із суспільством. Філософ впевнений, що в кожній національній мові «втиснутий розум даного народу і його характер» [2, с. 233]. Ці думки продовжив відомий німецький філософ і мовознавець В. фон Гумбольдт. Він вбачає у мові «дух народу», вона є його зовнішнім проявом [3, с. 147]. Він вважав, що з кожною новою мовою ми долучаємося до нової системи думок і відчуттів [4, с. 312]; мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу [4, с. 349]; мови формують та визначають національний характер [4, с. 363]. З допомогою мови можна проникнути у найвищі і найглибші сфери, у всю багатоманітність світу [3, с. 6]. Схожої думки дотримуються Р.А. Будагов, який вважав, що будь-яка національна мова – це не лише окрема система позначень, але і результат своєрідного відображення всієї діяльності людей, які говорять даною національною мовою [6, с. 70].

Таким чином, говоримо про національну специфіку мислення і національну культуру, які знаходять відображення в етнічній мові через формування мовної картини світу (МКС) – «суб'єктивно-об'єктивного образу реального світу». МКС не лише відкриває доступ до пізнання особливостей національного світобачення окремої лінгвокультурної спільноти, але й акумулює її культурне надбання [1, с. 338].

Ю. Д. Апресян вважав, що у картині світу відбиті найважливіші уявлення про внутрішній світ людини, в ній конденсується досвід інтроспекції поколінь, вона відображає окремий спосіб сприйняття та організації світу [8, с. 55]. Основоположник

Люблінської школи етнолінгвістики С. Бартмінський трактує МКС як інтерпретацію дійсності засобами мови, що охоплює всю багатомірність поглядів на світ, людину, речі і події. Він уточнює, що МКС не є дзеркальним відображення чи «фотознімком» реальності, а її інтерпретацією, суб'єктивним портретом [9, с. 266]. Бартмінський намагається дати відповідь на питання, який мовний матеріал може стати основою опису (реконструкції) МКС. Для нього таким матеріалом слугує лексичний склад мови. Лексика за С. Бартмінським виступає характерним «інвентарем культури», живим і динамічним, який постійно збагачується новими одиницями; вона є своєрідним сейсмографом, який фіксує стан розвитку суспільства, цивілізації і культури [9, с. 269–270].

Найповніше і найточніше лексичний склад мови відображений у словниках. Зазначимо, що словник у розумінні Е. Сепіра це – дзеркало культури, яке значною мірою відображає рівень її розвитку. Словник у стосунку до змістової сторони мови завжди виступає у вигляді набору символів, які відображають культурний фон окремого суспільства [7, с. 276]. Зміни в лексиці обумовлюються різним причинами, більшість із яких мають культурний характер і залежать від історії самої культури [7, с. 242].

А. Хроленко пропонує застосовувати словникові статті під час лінгвокультурологічного та етнолінгвістичного аналізу, оскільки вони дають надійний матеріал для теоретичних роздумів про інваріантне і специфічне в слові. Зіставлення можливе як на рівні окремих лексем, так і на рівні сукупності слів; воно стає операційною процедурою із високим ступенем надійності і доказовості [8, с. 167]. Таким чином, спроба змодельовати МКС з допомогою словникових дефініцій може бути відображена у формі таблиці. Таблиця чи матриця, як засіб моделювання, дозволяє в межах охопленого простору уявити складне, багатопланове мовне явище – семантичну структуру слова зокрема, або лексико-семантичну систему як цілісне утворення [5, с. 66].

У статті здійснюється спроба відстежити розвиток і становлення семантичної структури лексики *father* в системі мовомислення британців у контексті еволюції її лексичного значення, тобто її місце в МКС, оскільки трансформація семантичної структури слова нерозривно пов'язана із змінами у соціумі. Таким чином, дослідження семантичних модифікацій відображає зміни досліджуваного лінгвокультурного простору.

Розглянемо динаміку лексичного значення слова *father* у британській мовній картині світу. Дефініції досліджуваної лексики представлені у таблиці:

Таблиця 1
FATHER

	1768,1792	1828	1901	2000s
1	he by whom the son or daughter is begotten	the male parent	the male parent, the nearest male ancestor; rarely applied to animals	a man in relation to his child or children; a male animal in relation to its offspring
2	the first ancestor	the first ancestor	a male ancestor, the founder of a family or race, a forefather, progenitor	<i>literary</i> ancestors
3	the appellation of an old man	the title of a man reverend for age	a constructor, designer, framer, originator	an important male figure in the origin and early history of something
4	the title of any man reverend for age	one who has given original to anything	one who exercises protecting care like that of a father; one who shows paternal kindness	a man who provides care and protection
5	one who has given original to anything good or bad	the ecclesiastical writers of the first centuries	applied to God	the oldest member or doyen of a society or other body
6	the ecclesiastical writers of the first centuries	one who acts with paternal care and tenderness	ecclesiastical uses	<i>(the Father)</i> (in Christian belief) the first person of the Trinity; God
7	one who acts with paternal care and tenderness	the title of a popish confessor	a respectful title given to an old and venerable man; and with the personification to a river	used as a title of respect for an old and venerable man or for something personified as such a man
8	the title of a popish confessor	the title of a senator of old Rome	the oldest member of a society	(often as a title or form of address) a priest
9	the title of a senator of old Rome	the appellation of the first person of the adorable Trinity	<i>pl.</i> the leading men or elders of a city or an assembly	early Christian theologians (in particular of the first five centuries) whose writings are regarded as especially authoritative
10	the appellation of the first person of the adorable Trinity			
11	the compellation of God as creator			

Головним матеріалом аналізу слугували наступні тлумачні словники: *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) [13; 14], *A Dictionary of The English Language* (1828) [12], *A New English Dictionary on Historical Principles. Vol. IV. F – G* (1901) [11], *Oxford English Dictionary Online* [15].

Поверхневий розгляд поданих дефініцій справляє враження, що понятійна структура як і лексико-семантична не зазнали значних змін впродовж останніх чотирьох століть. Але детальний аналіз вказує на втрату певних компонентів, набуття нових значень та відтінків значень, розширення або звуження випадків вживання.

Так, перше значення однакове у всіх, використаних при аналізі, словниках – «чоловік, який має пряме відношення до своїх дітей», що дає можливість виокремити сему 'батько': *Ginetti ... proved the Fathers own Son* (Жинетті довів, що він є сином свого батька) [11]; *The early comics, and this movie, are loaded with family drama missing fathers, vulnerable fathers, fathers-gone-bad* (Ранні комікси, як і цей фільм, наповнені сімейною драмою – зниклі батьки, вразливі батьки, погані

батьки) [15]. Крім того, дане тлумачення можна застосувати і до тварин, що також вказується у дефініції та ілюструється прикладами: *The little birds straike their fader in the face with their wingis* (Маленькі пташки плескали крилами свого батька по голові) [11]; *The males – exemplary fathers among amphibians – stay behind to protect the tadpoles* (Особи чоловічої статі – зразкові батьки поміж амфібіями – залишаються позаду для захисту головастиків) [15].

Простеживши перші значення усіх дефінітивних структур, можна зауважити, що у XX ст. подається сема 'приймний', про це свідчить частина визначення словника *NEDHP* «найближчий родич чоловічої статі; той, хто всиновив дитину», що підтверджується також ілюстрацією: *Sons inferior to these ... claim the family of their adoptive father* (Сини, вищі за це, ... визнають сім'ю прийомного батька) [11]. Ця ж сема присутня і у сучасному словнику: *the art collection was bequeathed to him by his adoptive father* (його прийомний батько заповів йому колекцію мистецьких творів) [15]. У такому розширенні вживання вбачаємо відображення певних соціальних і суспільних змін, які доповнили сприйняття батька не лише як біологічного предка, але й додали морально-аксіологічну складову – той, хто виховує, дбає, забезпечує.

Друга позиція усіх чотирьох словників, залучених у дослідженні, також вказує на біологічний аспект лексеми *father*, оскільки йдеться про предків, засновників роду, прародичів: *God who fed Our fathers here with manna* (Бог нагодував наших предків манною); [11]; *Now for the other point of view – what about outdoor rituals, and why do we need to purify when our ancestral mothers and fathers didn't even know about soap?* (З іншого боку, як щодо ритуалів на відкритому просторі, чому ми повинні очищатись, якщо наші предки навіть не знали про мило?) [15].

Поступова «міграція» з п'ятої позиції на третю значення «той, хто є творцем, першим» вказує на перехід до нового аспекту у сприйнятті аналізованої лексеми. Тобто, йдеться про створення певних нематеріальних речей чи закладення початку окремих історичних подій. Власне це підтверджують ілюстрації словникових статей: *Hannibal was called the father of warlike stratagems* (Ганнібала називали батьком воєнних стратагем) [11]; *Teller was known as the father of the H-bomb for his work on developing hydrogen bombs* (Теллер відомий як батько водневої бомби завдяки роботі над розвитком гідрогенних бомб) [15]. Бачимо, що тут лексема *father* вживається метафорично, у переносному значенні, на позначення основоположника, зачинателя. Вважаємо, що три семантики, проаналізовані вище, можна поєднати однією семою 'творець', проте у різних аспектах: біологічному і матеріальному.

Під номером сім у словнику *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) присутнє значення «той, хто надає захист і піклування». Схиляємось до думки, що йдеться про чоловіків, які за своєю соціальною роллю мають схожі до батька функції, наприклад, керівник, лідер громади, країни тощо. Дане тлумачення вдало ілюструють приклади із словникових тлумачень: *In a typical company, the boss is a ruler and father to his subordinates* (У типовій компанії бос є керівником і батьком для своїх підлеглих); *He now wants to be the father of the nation, a unifying figure* (Він тепер хоче бути батьком нації, об'єднуючою ланкою) [15].

П'ята позиція сучасного словника *Oxford English Dictionary Online* подає трактування лексеми *father* через призму становища чоловіка у суспільстві, а саме як шанованого члена спільноти, свого роду старійшини. Це значення є злиттям восьмої і дев'ятої семантики словника *A New English Dictionary on Historical Principles. Vol. IV. F – G* (1901), які, в свою чергу, вміщують тлумачення «титул сенатора Риму» словників *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) та *A Dictionary of The English Language* (1828). Проілюструємо сказане цитатами: *Sir Edward Sabine, now in his ninety-second year is the father of the Society* (Дев'яностодворічний сер Едвард Сабін є старійшиною міста); *A council of senators, emphatically styled the Father of the City* (Рада сенаторів наполегливо іменувала старійшину міста); ... *Villers, M.P., 'Father of the House of Commons', was robbed of his watch on Thursday* (У члена парламенту Вільєрса, старійшини палати общин, у четвер було поцуплено годинник) [11].

Третє і четверте значення у *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) вказує на використання лексеми *father* для позначення і форми звертання до літнього чи шанованого чоловіка, що наводить на думку про те, що досліджувана лексема вживається як маркер соціальних ролей і становища у суспільстві, а також як персоніфіковане уособлення речей матеріального світу, наприклад, *You are old, Father William, the young man cried* (Ви вже старий, батьку Вільяме, вигукнув молодий чоловік) [11]; *In the course of the displays the visitor is taken on a journey from the source of Old Father Thames and down its 354 km course to the sea* (В ході показу відвідувач бере участь у подорожі від гирла старого батька Темзи і вздовж його 354-кілометрової дороги до моря) [15]. Але той факт, що це значення опускається на сьому позицію ієрархії на початку XX ст. (відповідно до *A New English Dictionary on Historical Principles. Vol. IV. F – G* (1901)) і продовжує займати ту ж позицію до початку XXI ст., свідчить про нівелювання факту розподілу населення на соціальні групи чи стани, а також про тенденцію до спрощення міжособистісних зв'язків. А це, в свою чергу, маніфестує безпосередній зв'язок лексичної системи мови і екстралінгвальної дійсності, а точніше взаємозв'язок МКС та суспільства.

Актуальною та перспективною для розгляду є динаміка уживання лексеми *father* на позначення Бога чи звертання до Нього. У словниках *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) та *A Dictionary of The English Language* (1828) це значення посідає найнижчу позицію семантичної структури, а на початку XX ст. переходить на п'яту позицію. Такий «стрибок», можливо, відображає зміни у сприйнятті самого поняття «Бог» та історичні події пов'язані із популяризацією і новим прочитанням католицизму в Англії завдяки «Оксфордському руху» 1833-1845 рр., який відстоював відновлення традиційних канонів християнської віри і їх включення до англіканської літургії та богослов'я [10]. У XXI ст. це значення мігрує на шосту позицію, що пов'язуємо із загальною світовою тенденцією до поширення матеріалістичного світогляду, агностицизму, атеїзму, популяризації світського способу життя. Таким чином, підтверджується думка про прямий зв'язок між подіями у суспільстві та змінами у лексичному складі мови – словник завжди відображає позамовні події, хоча із відставанням у часі.

Ще один варіант вживання досліджуваної лексеми у сфері теології знаходимо на шостій і восьмій позиції словника XVIII ст., де він тлумачиться як «теологи перших століть» та «титул духовника» відповідно. У XX ст. ці обидві семантики об'єднуються під «використовується у церковній практиці», а на сучасному етапі повертається на кінцеві позиції і знову розпадається на два компоненти «форма звертання до священика» і «ранні теологи християнства». Наведемо ілюстрації із словникової статті: *We would like to welcome our new Parish Priest, Father Barney King, the new Curate in Omeath* (Ми б хотіли запросити нашого нового парафіяльного священика, отця Барні Кінга, нового вікарія Омета); *If each tradition derives from the Fathers of the Church, then the churches of East and West have the task of discovering the compatibility of their doctrines* (Якщо кожна традиція походить від отців церкви, тоді західна і східна церкви мусять дослідити сумісність власних доктрин) [15]. Схиляємось до думки, що причиною такої динаміки можуть слугувати ті ж події та суспільні рухи, описані вище («Оксфордський рух»).

Таким чином, проаналізувавши семантичну структуру лексеми *father*, можемо сказати, що її основними компонентами є 'чоловік', 'предок', 'творець', 'перший', 'лідер', 'основоположник'. Інтерпретуючи семантичну структуру в діахронічному аспекті, слід зазначити, що досліджувана лексема не отримує концептуально нових значень, а лише звужує чи розширює існуючі. Ця динаміка дозволяє стверджувати, що поняття батька в британській мовній картині світу змінюється повільно, воно отримує нові відтінки значень на позначення нових функціональних призначень, а також використовується як маркер соціальних ролей і суспільних класів.

Динаміка значення слова і, зокрема, словникової дефініції в контексті мовної картини світу маніфестує тісний взаємозв'язок мовних одиниць із позамовними реаліями і їх взаємовплив. В даному випадку лексична система мови є чутливим індикатором суспільних змін. Соціальні чинники найістотніше впливають на лексико-семантичну структуру, тому саме вона змінюється найбільше під час складних історичних періодів розвитку суспільства, трансформації суспільного і політичного устрою, науково-технічних революцій, культурних подій.

Опрацьований матеріал дає змогу відстежити динаміки лексем в контексті еволюції національної мовної картини світу, вважаємо, що необхідно досліджувати ширше коло лексичних одиниць, щоб якомога більше розкрити картину світу в цілому.

Література:

1. Антология концептов / Под ред. В. И. Карасика, И. А. Стернина. – М. : Гнозис, 2007. – 512 с.
2. Гердер И. Г. Идеи и философия истории человечества / И. Г. Гердер. – М. : 1977. – 703 с.
3. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 1984. – 397 с.
4. Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры / В. фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 1985. – 448 с.
5. Мельник Я. Г. Субъективность как языковая категория / Я. Г. Мельник. – Ивано-Франковск, 1997. – 128 с.
6. Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / Б. А. Серебrenников, Е. С. Кубрякова, В. И. Поставалова и др. – М. : Наука, 1988. – 216 с.
7. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Э. Сепир; [пер. с англ.; под. ред. А. Е. Кибрика]. – М. : Найка, 1993. – 656 с.
8. Хроленко А. Т. Основы лингвокультурологии: учеб. пособие / А. Т. Хроленко; под ред. В. Д. Бондалетова. – 3-е изд., испр. – М. : Флинта: Наука, 2006. – 184 с.
9. Bartminski, Jerzy. Der Begriff des sprachlichen Weltbildes und die Methoden seiner Operationalisierung // Tekst i dyskurs – Text und Diskurs. – 2012. – № 5. – S. 261–289.
10. Faught, C. Brad. The Oxford Movement: A Thematic History of the Tractarians and Their Times / Brad C. Faught. – University Park, PA: Pennsylvania State University Press, 2003. – 184 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

11. A New English Dictionary on Historical Principles. Vol. IV. F – G [ed. by Dr. James A.H. Murray, Henry Bradley]. – Oxford : The Clarendon Press, 1901. – 1174 p.
12. Johnson, S. A Dictionary of The English Language / Samuel Johnson, John Walker. – London, 1828.
13. Johnson, S. A Dictionary of The English Language in which the Words are Deduced from their Originals, explained in their Different Meanings / Samuel Johnson. – Dublin : printed by W. G. Jones, 1768.
14. Johnson, S. A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings / Samuel Johnson. – London, 1792
15. Oxford English Dictionary Online / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/father?q=FATHER&searchDictCode=all>

УДК 81'233:378.147 (477)

С. В. Мудра,

Національний Університет Біоресурсів та Природокористування України, м. Київ

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОЦЕСУ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОЗДАТНИХ ФАХІВЦІВ У ВНЗ УКРАЇНИ

Досягнення якісно нового соціально-економічного стану України, обумовленого прагненням до економічної та соціокультурної інтеграції в міжнародне товариство безпосередньо пов'язане зі змінами у поглядах на якість і рівень життя в країні. Створення умов для отримання конкурентних переваг в світі є головною умовою економічної і соціальної стабільності України. Очікувані зміни можливі лише за умови підвищення продуктивності праці, що, в свою чергу, залежить від наявності на вітчизняному ринку праці сучасних висококваліфікованих фахівців. Отже, будь-які трансформаційні зміни в економіці неможливі без реформування та модернізації підготовки конкурентоздатних фахівців.

Ключові слова: *якість, якість освіти, компетентність, мовленнєва компетентність, особистість, соціум, вищий навчальний заклад, конкурентоздатний фахівець.*

Достижение качественно нового социально-экономического состояния Украины, обусловленного стремлением к экономической и социокультурной интеграции в международное общество напрямую связано с изменениями во взглядах на качество и уровень жизни в стране. Создание условий для получения конкурентных преимуществ в мире является главным условием экономической и социальной стабильности Украины. Ожидаемые изменения возможны лишь при условии повышения производительности труда, что, в свою очередь, зависит от наличия на отечественном рынке труда современных высококвалифицированных специалистов. Итак, любые трансформационные изменения в экономике невозможны без реформирования и модернизации подготовки конкурентоспособных специалистов.

Ключевые слова: *качество, качество образования, компетентность, речевая компетентность, личность, социум, высшее учебное заведение, конкурентоспособный специалист.*

Achievement of a new socio-economic situation in Ukraine, due to the desire for economic and socio-cultural integration in the international community is directly related to changes in the views on the quality and standard of living in the country. Creating conditions for Competitive Advantage in the world is the main condition for economic and social stability in Ukraine. Expected changes are possible only if the increase in labor productivity, which in turn depends on the presence in the domestic labor market today highly qualified specialists. Consequently, any transformations in the economy is impossible without reforming and modernizing training competitive professionals.

Key words: *quality, quality, competence, language competence, identity, society, higher education institutions, competitive specialist.*